

EUROOPA KOHTU OTSUS

17. detsember 1970*

Kohtuasjas 25/70,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Hessischer Verwaltungsgerichtshof'i (Kassel) esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, Frankfurt Maini-ääres,
ja

Köster, Berodt & Co., mille registrijärgne asukoht on Hamburgis,

eelotsust komisjoni 28. juuli 1964. aasta määruse nr 102/64, mis käsitleb teravilja ja teraviljatoodete, riisi, purustatud riisi ja riisitoodete impordi- ja ekspordilitsentse, kehtivuse kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed A. M. Donner ja A. Trabucchi,
kohtunikud R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (ettekandja) ja H. Kutscher,

kohtujurist: A. Dutheillet de Lamothe,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

OTSUSE

[...]

Põhjendused

- ¹ Oma 21. aprilli 1970. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. mail 1970, esitas Hessischer Verwaltungsgerichtshof EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse komisjoni 28. juuli 1964. aasta määruse nr 102/64/EMÜ, mis käsitleb teravilja ja teraviljatoodete, riisi, purustatud riisi ja riisitoodete impordi- ja ekspordilitsentse (EÜT 1964, lk 2125), kehtivuse kohta ning täpsemalt selle kohta, kas kehtivad on nimetatud määruse artiklid 1 ja 7, niivõrd kui need käsitlevad ekspordilitsentse ja nende omandamiseks esitatavaid tagatise.
- ² Eelotsusetaotlusest ilmneb, et esitatud küsimus on tõusetunud seoses apellatsioonkaebusega Verwaltungsgericht Frankfurt am Main'i otsuse peale, millega tühistati Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel'i otsus, millega otsustati tagatist mitte tagastada põhjusel, et kostja ei täitnud määruse nr 102/64 artikli 7 alusel antud litsentsiga hõlmatud eksporditehingut nõutud tähtaja jooksul.

---

* Kohtumenetluse keel: saksa

Arvestades esimese astme kohtu otsuse põhjendusi ja apellatsioonimenetluses esitatud kostja seisukohti määruse nr 102/64 artiklitega 1 ja 7 kehtestatud tagatiste süsteemi õiguspärasuse kohta, on Hessischer Verwaltungsgerichtshof sõnastanud oma küsimuse nelja osaküsimusena, mida on kohane käsitleda eraldi.

1. Küsimus „korralduskomitee” menetluse kohta

³ Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib Euroopa Kohtult kõigepealt teada, kas EMÜ asutamislepinguga tuleb vastuolus olevaks pidada nõukogu 4. aprilli 1962. aasta määruse nr 19 teraviljaturu ühise korralduse järkjärgulise kehtestamise kohta (EÜT 1962, lk 933) artiklis 26 sätestatud menetlust, mille kohaselt võeti vastu komisjoni määrus nr 102/64 ja täpsemalt, kas see menetlus on kooskõlas EMÜ asutamislepingu artikli 43 lõikega 2, artiklitega 155, 173 ja 177 ning artikli 189 esimese lõiguga.

⁴ Küsimus puudutab esmakordselt määruse nr 19 artiklitega 25 ja 26 kehtestatud ja arvukates muudes põllumajandust käsitlevates määrustes kordamist leidnud nn korralduskomitee menetluse õiguspärasust.

Asutamislepingu ülalosutatud sätetest ilmneb, et esitatud küsimus puudutab täpsemalt korralduskomitee menetluse kooskõla ühenduse struktuuri ja institutsionaalse tasakaaluga, arvestades nii institutsioonidevahelisi suhteid kui ka nende volituste rakendamist.

⁵ Kõigepealt väidetakse, et vaidlusaluse süsteemi kehtestamise õigus oli nõukogul, mis asutamislepingu artikli 43 lõike 2 kolmanda lõigu kohaselt oleks pidanud selle kehtestama komisjoni ettepanekul ja pärast konsulteerimist esindajatekoguga ning seega kaldus kõnealune menetlus kõrvale asutamislepingu osutatud sättega kehtestatud menetlusnormidest ja volitustest.

⁶ Nii asutamislepingust tulenevas õigusaktide süsteemis, mida peegeldab eelkõige artikli 155 viimane taane, kui ka ühenduse institutsioonide järjepidevas praktikas tehakse kooskõlas kõikides liikmesriikides tunnustatud õiguspõhimõtetega vahet otseselt asutamislepingul põhinevate meetmete ja nende rakendamise tagamiseks tuletatud õigusaktide vahel.

Ei saa nõuda, et nõukogu sätestaks kõik ühtset põllumajanduspoliitikat käsitlevate määruste üksikasjad artiklis 43 sätestatud korras.

Nimetatud sätte järgimiseks piisab, kui käsitletava küsimuse põhiaspektid on otsustatud selles sätestatud korras.

Algmääruste rakendamiseks võib artiklis 43 sätestatud erinevas menetluses sätteid vastu võtta kas nõukogu ise või komisjon, vastavalt artikli 155 kohasele volitusele.

⁷ Komisjoni rakendusmääruse nr 102/64 esemeks olevad meetmed piirduvad algmääruse nr 19 põhimõtete rakendamisega.

Niisiis oli komisjon määrusega nr 19 nõuetekohaselt volitatud vastu võtma kõnealuseid rakendusmeetmeid, mille kehtivust ei saa seega asutamislepingu artikli 43 lõikes 2 sätestatud nõuetega seoses vaidlustada.

⁸ Teiseks arvustab põhikohtuasja kostja korralduskomitee menetlust, kuna sellega sekkutakse väidetavalt komisjoni otsustusõigusesse määral, mis seab kahtluse alla selle institutsiooni sõltumatuse.

Lisaks väidetakse, et asutamislepingus sätestamata organi seadmine nõukogu ja komisjoni vahele moonutab nende institutsioonide vahelisi suhteid ning nende otsustusõiguse teostamist.

⁹ Artiklis 155 on sätestatud, et komisjon kasutab talle nõukogu poolt antud volitusi viimase kehtestatud normide rakendamiseks.

Nimetatud säte, mille kasutamine on vabatahtlik, võimaldab nõukogul määratleda kõikvõimalikke üksikasjalikke eeskirju, mida komisjon talle antud volituste rakendamisel järgima peab.

Niinimetatud korralduskomitee menetlus kuulub üksikasjalike eeskirjade hulka, millest nõukogu võib õiguspäraselt komisjoni volitused sõltuvusse seada.

Määruse nr 19 artiklitega 25 ja 26 loodud otsustusmehhanismi analüüs näitab, et korralduskomitee ülesanne on anda aramus komisjoni kavandatavate meetmete ettepanekute kohta.

Seejuures komisjonil on õigus võtta viivitamata kohaldatavaid meetmeid, olenemata korralduskomitee seisukohast.

Kui korralduskomitee arvamus erineb komisjoni omast, on viimane kohustatud üksnes teatama võetud meetmetest nõukogule.

Korralduskomitee ülesanne on tagada pidev konsulteerimine, et anda komisjonile juhiseid talle nõukogu poolt antud volituste rakendamisel ja anda nõukogule võimalus asendada komisjoni meetmed enda omadega.

Seega ei ole korralduskomiteel volitust võtta vastu otsuseid komisjoni või nõukogu asemel.

Seega võimaldab korralduskomitee mehhanism nõukogul delegeerida komisjonile märkimisväärse ulatusega rakendamisvolitused, jättes nõukogule õiguse teha vajaduse korral otsuse ise, ning seeläbi ei moonutata ei ühenduse struktuuri ega institutsionaalset tasakaalu.

¹⁰ Seega ei saa määruse nr 19 artiklites 25 ja 26 sätestatud nn korralduskomitee menetluse õiguspärasust vaidlustada seoses ühenduse institutsionaalse struktuuriga.

¹¹ Põhikohtuasja kostja on korralduskomitee menetlust arvustanud ka seetõttu, et nimetatud mehhanismiga on Euroopa Kohtult võetud osa tema funktsioonidest, kuna nimetatud menetluse raames on nõukogule ette nähtud „õigus tühistada” komisjoni võetud meetmed.

¹² Nimetatud vastuväide põhineb nõukogu poolt otsustamisõiguse ülevõtmise vääral käsitlusel.

Määruse nr 19 artiklis 26 sätestatud menetlus võimaldab korralduskomitee negatiivse arvamuse korral asendada nõukogul komisjoni meetmed enda omadega.

Kõnealune süsteem on seega korraldatud nii, et algmääruse alusel vastu võetavad rakendusotsused teeb kõikidel juhtudel kas komisjon või erandina nõukogu.

Olenemata sellest, kes need meetmed võtab, võib nendega ühesugustel tingimustel kaasnedas asutamislepingu artikli 173 kohane tühistamismenetlus või artikli 177 kohane eelotsusemenetlus.

Seega nähtub, et nõukogu poolt otsustamise ülevõtmise õiguse teostamine ei piira mingil moel Euroopa Kohtu pädevust.

2. Küsimus komisjonile volituse andmise kohta

¹³ Euroopa Kohtule on esitatud küsimus, kas komisjonil puudus määruse nr 102/64 andmisel kehtiv volitus sätestada nimetatud määruse artiklis 1 ekspordilitsentsiga seotud ekspordimise kohustus, artikli 7 lõikes 1 nõue esitada litsentsi saamiseks tagatis ja artikli 7 lõikes 2 tagatise minetamine juhul, kui ekspordikohustust ei täideta, või kas komisjoni sellised volitused tulenevad EMÜ asutamislepingust üldiselt või nõukogu määruse nr 19 artikli 16 lõigete 2 ja 3 ning artiklite 19 ja 20 koosmõjust.

¹⁴ Nii esimese astme kohtu otsuse põhjendusest kui ka põhikohtuasja kostja märkustest ilmneb, et kõnealuse küsimusega on kahtluse alla seatud komisjoni volitus laiendada tagatiste süsteemi teravilja ekspordile ning teraviljatoodete impordile ja ekspordile.

Kuna see kahtlus on ajendatud määruse nr 19 artikli 16 sõnastusest, tuleb kindlaks teha, kas nimetatud säte on määruse nr 102/64 raames ekspordi ja teraviljatoodete üldiselt puudutavate rakendusmeetmete võtmiseks piisavaks volituseks.

¹⁵ Määruse nr 19 artikli 16 lõike 1 sätete kohaselt on igasuguse artiklis 1 osutatud toodete impordimise ja ekspordimise tingimuseks vastavalt impordi- või ekspordilitsentsi esitamine.

Nimetatud üldisele nõudele on sama artikli lõikes 2 lisatud mitmesuguseid teravilja impordilitsentsi kehtivusaega puudutavaid üksikasju ja sätestatud, et „litsentsi väljaandmise tingimuseks on tagatise esitamine ...”.

Lõikes 3 sätestatakse, et „käesoleva artikli üksikasjalikud rakenduseeskirjad kehtestatakse artiklis 26 sätestatud korras” ja täpsustatakse, et nimetatud sätet kohaldatakse „eelkõige” teraviljatoodete impordilitsentsi kehtivusaja kindlaksmääramisele.

Nimetatud artikli sõnastusest on tõusetunud küsimus, kas komisjonil oli volitus laiendada tagatiste süsteemi rakendusmääruse nr 102/64 kaudu ekspordile ja teraviljatoodetele, kuivõrd nimetatud süsteemi on artikli 16 lõikes 2 mainitud üksnes seoses teravilja impordilitsentsidega

¹⁶ Osundatud sätete tõlgendamisel tuleb arvesse võtta nii artikli 16 kui ka kogu määruse nr 19 struktuuri ja eesmäärke.

Artikli 16 lõikest 1 nähtub kavatsus luua süsteem, mille eesmärk on korraldada eranditult kõikide määruse nr 19 kohaselt turukorralduse objektiks olevate toodete impordi ja ekspordi.

Samuti viidatakse artiklis 3 kõikide artikli 16 alusel vastu võetavate rakenduseeskirjade kehtestamisel artiklis 26 sätestatud menetlusele.

¹⁷ Lõige 2, mis on paigutatud nimetatud kahe üldise iseloomuga sätte vahele, kujutab endast lõike 1 ühe osa rakendamiseks mõeldud erimeedet.

Tõlgendus, millega piiratakse nimetatud määrusega kavandatud tõhususe garantii kohaldatavast ainult impordilitsentside ja osaga turukorralduse objektiks olevatest toodetest, mõjuks kahjulikult süsteemi harmoonilisele toimimisele.

18 Seega tuleb artiklit 16 tõlgendada selliselt, et viide lõikes 3 mainitud rakendusmeetmetele hõlmab igasuguseid sätteid, mille eesmärk on täiendada lõike 2 eeskujul seal mitteammendavalt sätestatud meetmeid.

Seega oli komisjonil volitus lisada määrusele nr 102/64 ekspordilitsentsidega seonduvad ekspordikohustust ja tagatise esitamist käsitlevad sätted, mis sisalduvad artiklites 1 ja 7, ning sätted, mis käsitlevad töödeldud tooteid ehk tooterühma, mille ekspordimata jätmisest on käesolev vaidlus alguse saanud.

19 Seega ei tundu olevat vajalik uurida, mil määral võinuks määruse nr 102/64 sätete õiguslikuks aluseks olla määruse nr 19 artiklid 19 ja 20.

3. Küsimus majandusvabaduse ja proportsionaalsuse põhimõtete kohta

20 Euroopa Kohtule on esitatud küsimus, kas komisjoni määruse nr 102/64 sätted, mis käsitlevad iga ekspordilitsentsiga kaasnevat ekspordikohustust (artikkel 1) ning ekspordilitsentside saamiseks tagatiste esitamist ja nende minetamist (artikkel 7), on vastuolus põhimõttega, mis kohustab ametiasutusi kohaldama ainult meetmeid, mis on proportsionaalsed taotletava eesmärgiga, ehk keelab rakendamast ülemääraseid meetmeid, ning kas nimetatud põhimõtet on järgitud artikli 7 lõikes 1 osundatud juhtudel, mil ekspordilitsentsi saamiseks tuleb esitada tagatis, kusjuures eksporditoetuse suurus ei ole eelnevalt kindlaks määratud.

21 Esimese astme kohtu otsuse põhjendustest ilmneb, et halduskohus pidas impordi- ja ekspordilitsentside väljaandmisega määruse nr 102/64 artikli 1 kohaselt kaasnevat kohustust ja nimetatud kohustuse täitmise tagamiseks sama määruse artikli 7 lõikest 1 tulenevat tagatise esitamise kohustust kehtetuteks, leides, et tegemist on majandusvabaduse ja proportsionaalsuse põhimõtetega vastuolus oleva *ultra vires* meetmetega.

Nimetatud kohtu hinnangul on need põhiõiguste kaitse tagamiseks mõeldud põhimõtted nii rahvusvahelise õiguse kui ka riigiülese õiguskorra lahutamatuks osaks ja seetõttu tuleb nende põhimõtetega vastuolus olevaid ühenduse meetmeid pidada tühisteks.

22 Põhiõiguste tagamine moodustab Euroopa Kohtu poolt kaitstavate üldiste õiguspõhimõtete lahutamatu osa.

Seetõttu on Euroopa Kohtule esitatud küsimusele vastamisel kohane osutatud põhimõtteid silmas pidades uurida, kas tagatiste süsteemiga on rikutud selliseid põhiõigusi, mille kaitse tuleb ühenduse õiguskorras tagada.

23 Tagatiste süsteemi eesmärk on toodud määruse nr 102/64 preambuli kuuendas põhjenduses, mille kohaselt „tuleb vältida litsentside väljaandmist, kui sellega ei kaasne importimist või ekspordimist,” kuna „sellised litsentsid annaksid vääralt pildi turusituatsioonist”, ning seetõttu on litsentside väljaandmise eelduseks tagatise esitamine, mis minetatakse, kui impordi- või ekspordikohustust ei täideta.

Neist kaalutlustest ning määruste nr 19 ja 102/64 üldisest struktuurist ilmneb, et tagatiste süsteemi eesmärk on tagada, et impordi- ja eksporditehingud, mille tarbeks litsentsid on taotletud, ka tõepoolest täidetakse, ning seda selleks, et kindlustada nii ühendusele kui ka liikmesriikidele täpsed andmed kavandatavate tehingute kohta.

24 Need andmed koos turusituatsiooni puudutava muu kättesaadava teabega on vajalikud selleks, et võimaldada pädevatel asutustel kaalutletult rakendada nimetatud määruse alusel

loodud hinnansüsteemide toimimise tagamiseks nende käsutusse antud tavapäraseid või ka erakorralisi sekkumismeetmeid, nagu ostmine, laovarude soetamine ja likvideerimine, denatureerimisliisatasude ja eksporditoetuste kehtestamine, kaitsemeetmete rakendamine ja kaubavahetuse moonutuste tõkestamiseks meetmete valimine.

Eeltoodu on seda olulisem, et ühtse põllumajanduspoliitika rakendamisega kaasnevad ühendusele ja liikmesriikidele märkimisväärsed rahalised kohustused.

25 Seetõttu peavad pädevatele asutustele lisaks turusituatsiooni puudutavatele statistilistele andmetele olema kättesaadavad ka täpsed prognoosid tulevikus toimuva impordi ja ekspordi kohta.

Kuna määruse nr 19 artikli 16 lõike 1 kohaselt on liikmesriigid kohustatud väljastama impordi- ja ekspordilitsentside kõikidele taotlejatele, kaotaksid prognoosid igasuguse mõtte, kui litsentsidega ei kaasneks litsentsisaajate kohustust vastavalt toimida.

Kõnealune kohustus oleks omakorda kasutu, kui selle täitmist kohaste meetmetega ei tagataks.

26 Sel eesmärgil ühenduse seadusandja poolt valitud tagatiste süsteemi ei saa kritiseerida, arvestades asjaolu, et see süsteem on kooskõlas litsentside taotlemise vabatahtlikkusega, ning pidades silmas, et teiste võimalike süsteemide ees on sellel kaks eelist, nimelt lihtsus ja tõhusus.

27 Põhikohtuasja kostja poolt soovitatud süsteem, mis seisneks toimunud ekspordi ja kasutamata jäänud litsentside deklareerimises, ei suudaks anda pädevatele asutustele kaubavahetuse suundumusi puudutavaid kindlaid andmeid, kuna selline süsteem on oma olemuselt tagasivaatav ja selle kohaldamiseks puuduvad igasugused garantiid.

Tagantjärele määratavate trahvide süsteem tekitaks samuti nii vastavate otsuste tegemise kui täitmise etapis märkimisväärsed haldus- ja õiguslaseid komplikatsioone.

28 Seetõttu tuleb tõdeda, et impordi- ja ekspordilitsentside tingimus, mis kohustab litsentsisaajaid tagatise vastu kavandatud tehinguid täitma, kujutab endast ühtaegu vajalikku ja kohast abinõu selleks, et võimaldada pädevatel asutustel otsustada kõige tõhusamal moel sekkumise üle teraviljaturul.

29 Seega ei ole tagatiste süsteemi aluseks olev põhimõte vaieldav.

30 Siiski tuleb uurida, ega tagatiste süsteemi teatud üksikasjalikud eeskirjad ei või olla vaieldavad küsimuses osutatud põhimõtete kontekstis, arvestades eriti põhikohtuasja kostja väidet, et tagatistest tuleneb kaubandusele sedavõrd ülemäärane koormus, et tegemist on põhiõiguste rikkumisega.

31 Et hinnata kaubandusele tagatistest tulenevat tegelikku koormust, tuleks arvestada mitte niivõrd tagatise summat, mis kuulub tagasimaksmisele ja milleks on 0,5 arvestusühikut 1000 kg kohta, vaid tagatise esitamisega seotud kulusid ja tasusid.

Selle koormuse hindamisel ei saa arvestada tagatise minetamist, kuna ettevõtjaid kaitsevad piisavalt vääramatu jõuna tõlgendatavaid asjaolusid käsitlevad määruse sätted

Tagatisega seotud kulud ei ole asjaomaste kaupade väärtuse ja muude ärikulude kogusummaga võrreldes ebaproportsionaalsed.

- ³² Seetõttu tuleb tõdeda, et tagatiste süsteemiga seonduv koormus ei ole ülemäärane, vaid normaalne tagajärg, mis kaasneb asutamislepingu artiklis 39 määratletud üldistest huvidest tulenevate nõuete rahuldamiseks loodud turukorralduse süsteemiga, mille eesmärk on tagada, et toiduained jõuavad tarbijateni mõistliku hinnaga.
- ³³ Põhikohtuasja kostja väidab veel, et tagatise minetamine impordi- või ekspordikohustuse täitmatajätmise korral kujutab endast tegelikult trahvi, mille kehtestamise õigust asutamisleping nõukogule ega komisjonile ei anna.
- ³⁴ See argument põhineb tagatiste süsteemi vääril analüüsil, tagatist ei saa võrdsustada kriminaalõigusliku sanktsiooniga, kuna selle eesmärk on üksnes vabatahtlikult võetud kohustuse täitmise tagamine.
- ³⁵ Ja lõpuks tuleb tõdeda, et põhikohtuasja kostja poolt esitatud väited selle kohta, et komisjoni üksustel ei ole vaidlustatud süsteemi kaudu saadavat teavet tehniliselt võimalik kasutada, mistõttu puudub sellel igasugune praktiline kasutusväärtus, ei ole asjakohased, kuna nimetatud asjaolu ei muuda küsitavaks tagatiste süsteemi aluseks olevat põhimõtet.
- ³⁶ Eeltoodust järeldeb, et litsentside süsteem, millest tuleneb litsentsi taotleja tagatisega kindlustatud impordi- või ekspordikohustus, ei riku ühtki põhiõigust.

Tagatiste süsteem on asutamislepingu artikli 40 lõikest 3 tulenev asjakohane meede, mille eesmärk on põllumajandusturu ühine korraldamine, see pole ülemäärane ning seega kooskõlas artikli 43 nõuetega.

4. Küsimus vääramatu jõu mõiste kohta

- ³⁷ Euroopa Kohtule on esitatud küsimus, kas määruse nr 102/64 säte, mis käsitleb tagatise minetamist (artikli 7 lõige 2), on kehtetu põhjusel, et artikli 8 kohaselt ei minetata tagatist ainult juhtudel, mil impordi- või eksporditehingut ei olnud võimalik litsentsi kehtivusaja jooksul täita vääramatu jõuna tõlgendatavate asjaolude tõttu, samas kui seadusandja ei üritagi kindlaks teha, kas kohustuse täitmatajätmine oli tahtlik või mitte.
- ³⁸ Põllumajandust käsitlevates määrustes kasutatava vääramatu jõu mõiste puhul võetakse arvesse ettevõtjate ja riiklike ametiasutuste vaheliste avalik-õiguslike suhete spetsiifilist iseloomu ning nende määruste eesmärke.

Nendest eesmärkidest ja kõnealuste määruste kehtivatest sätetest tuleneb, et vääramatu jõu mõiste ei piirdu ainult absoluutse võimatusega, vaid selle all tuleb mõelda ebatavalisi asjaolusid, mis ei sõltu importija või eksportija tahtest ning mille tagajärgi on kogu nõutavale hoolsusele vaatamata võimalik vältida ainult ülemääraste ohvrite hinnaga.

Selline käsitlus on piisavalt paindlik nii vääramatu jõuna tõlgendatavate sündmuste olemuse osas kui ka seels osas, mis puudutab hoolsust, mida eksportijad taoliste sündmustega seoses oleksid pidanud rakendama ja samuti ohvreid, millega eksportijad nõustuma oleksid pidanud.

- ³⁹ Määrusega nr 102/64 kehtestatud süsteemi mõte on vabastada ettevõtjad nende kohustusest ainult juhtudel, mil impordi- või eksporditehingut ei olnud võimalik litsentsi kehtivusaja jooksul täita osutatud sätetes viidatud sündmuste tõttu.

Erinevalt nimetatud sündmustest, mille eest importijad ja eksportijad ei vastuta, on muudel juhtudel nimetatud ettevõtjad kohustatud järgima põllumajandust käsitlevate määruste sätteid ning mitte juhinduma omaenda huvidest lähtuvatest kaalutlustest.

40 Eeltoodut arvestades tuleb tõdeda, et piirates ekspordikohustuse tühistamise ja tagatise vabastamise kohaldamise ainult vääramatü jöuna käsitletavate sündmustega, on ühenduse seadusandja võtnud vastu sätte, mis on asutamislepingu artiklis 39 määratletud üldisi huve silmas pidades teraviljaturu normaalse toimimise tagamiseks kohane ja millega ei kaasne seejuures importijatele või eksportijatele ülemäärast koormust.

Seega ei saa tagatiste süsteemi kehtivuse vastu esitatavaid argumente tuletada sätetest, mille kohaselt vabastatakse tagatis ainult vääramatü jöu korral.

Kohtukulud

41 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Nöukogu ja Euroopa Ühenduste Komisjoni poolt kantud kulused ei hüvitata.

Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus Hessischer Verwaltungsgerichtshof'is poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

vöttes arvesse menetlusdokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära põhikohtuasja kostja ning nöukogu ja Euroopa Ühenduste Komisjoni suulised märkused,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

vöttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 2, 39, 40, 43, 149, 155, 173, 177 ja 189,

vöttes arvesse nöukogu 4. aprilli 1962. aasta määrust nr 19 ja komisjoni 28. juuli 1964. aasta määrust nr 102/64/EMÜ,

vöttes arvesse protokollü Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta, eriti artiklit 20,

vöttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

Euroopa Kohus,

vastuseks Hessischer Verwaltungsgerichtshof'i (Kassel) 21. aprilli 1970. aasta otsusega esitatud eelotsuse küsimustele, otsustab:

Esitatud küsimuste uurimisel ei ilmnenu ühtki asjaolu, mis mõjutaks alljärgnevate sätete kehtivust:

1) komisjoni 28. juuli 1964. aasta määrus nr 102/64/EMÜ, mis käsitleb teravilja ja teraviljatoodete, riisi, purustatud riisi ja riisitoodete impordi- ja ekspordilitsentse ning mis on vastu võetud määruse nr 19 artikli 16 lõike 3 alusel kooskõlas sama määruse artiklis 26 sätestatud korralduskomitee menetlusega;

2) komisjoni määruse nr 102/64/EMÜ artiklid 1 ja 7, mis puudutavad ekspordilitsentse ja nende omandamiseks esitatavaid tagatisi.

Lecourt	Donner	Trabucchi
Monaco	Mertens de Wilmars	Pescatore
Kutscher		

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 17. detsembril 1970 Luxembourgis.

Kohtusekretär
A. Van Houtte

President
R. Lecourt